

**UCHWAŁA NR XXI/96/17
RADY GMINY KOBYLIN-BORZYMY**

z dnia 22 marca 2017 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kobylin Borzomy na lata
2017-2024**

Na podstawie art. 16 b, art.17 ust 1 pkt 1 oraz art. 110 ust 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2016 r.,poz. 930, poz. 753, poz. 1583, poz. 2174, poz. 1948; Dz. U. z 2015r., poz. 1310, poz. 1359, poz. 1616) oraz ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016r., poz. 446, poz. 1579, poz. 1948) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kobylin Borzomy na lata 2017-2024 stanowiącą załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Kobylin-Borzomy

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Krzysztof Targoński

Załącznik do Uchwały Nr XXI/96/17
Rady Gminy Kobylin-Borzymy
z dnia 22 marca 2017 r.

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY
KOBYLIN BORZYMY
NA LATA 2017-2024**

Opracowanie:

Ośrodek Pomocy Społecznej w Kobylinie-Borzymach
przy współpracy Urzędu Gminy w Kobylinie-Borzymach,
instytucji i organizacji społecznych z terenu gminy.

Dane do diagnozy i planowania wykorzystano z :Diagnozy problemów uzależnień i innych zagrożeń
społecznych dla gminy Kobylin-Borzymy na lata 2016-2020

Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Kobylin-Borzymy na lata 2016-2022

SPIS TREŚCI

WSTĘP	4
I CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA	6
1. DEMOGRAFIA	7
2. SYTUACJA GOSPODARCZA	9
3. OBSZARY I PROGNOZY SPOŁECZNE	13
II CZĘŚĆ PROGRAMOWA	28
1. WIZJA, CELE STRATEGICZNE PROJEKTOWANYCH ZMIAN I KIERUNKI DZIAŁANIA	29
2. HARMONOGRAM REALIZACJI STRATEGII	34
III ZARZĄDZANIE I MONITOROWANIE STRATEGII	39
ZAKOŃCZENIE	41

WSTĘP

Rozwiązywanie problemów społecznych, stanowi obok rozwoju gminy, jedno z najważniejszych zadań. Strategia jest dokumentem wyznaczającym podstawowe kierunki działań instytucji samorządowych oraz planem rozwoju całej wspólnoty lokalnej.

Zgodnie z zaleceniami legislacyjnymi, opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Dnia 30 listopada 2005 roku dokument Strategii został przyjęty przez Radę Gminy Kobylin-Borzymy na lata 2006–2016 (uchwała nr XXI/146/05). W 2016 r. podjęto decyzję o opracowaniu nowego dokumentu strategicznego, oddającego aktualną sytuację społeczną i potrzeby gminy.

Koordinator dotychczasowej strategii dokonał analizy realizacji zaplanowanych w poprzednim dokumencie celów i zadań, przeprowadził ocenę potrzeb wśród społeczności i instytucji. Zweryfikował dane diagnostyczne poprzez opracowanie diagnozy problemów uzależnień i innych zagrożeń społecznych dla gminy Kobylin-Borzymy na lata 2016-2020. Na podstawie wyników tych działań opracowano poniższy dokument strategiczny. Wykorzystano w nim zebrane, aktualne informacje, prognozy i tendencje opisane w przyjętej Strategii Rozwoju, co znacznie ułatwiło kolejność i zakres prac nad dokumentem.

W celu przeprowadzenia diagnozy przeprowadzono badanie ankietowe, które objęło dorosłych, młodzież, dzieci zamieszkujących gminę Kobylin-Borzymy. Celem przeprowadzonych badań była przede wszystkim analiza wybranych problemów społecznych, występujących na terenie gminy.

Dokument prezentowanej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kobylin-Borzymy na lata 2017-2024 składa się z 3 części, wstępu i zakończenia. Przedstawiają one kolejno - stan aktualny sytuacji społecznej w gminie - rozdział I, misję i cele oraz harmonogram realizacji - rozdział II, zaś rozdział III - sposoby wdrażania i monitorowania.

O prezentowanym kształcie Strategii zdecydowała różnorodność problemów społecznych występujących w gminie, a także konieczność wzięcia pod uwagę aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości. Są to m.in.:

- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,

- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Konstruując Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych należało pamiętać, że nie jest to jedyny dokument w obszarze polityki społecznej, którego skutki będą dotyczyły mieszkańców gminy. Krytyczna analiza dokumentów programowych na poziomie kraju, województwa czy powiatu pozwala na skuteczniejsze programowanie działań na poziomie lokalnym, tak by wpisywać się własnymi konstrukcjami programowymi w już funkcjonującą rzeczywistość formalno-prawną. Skorzystano między innymi z:

- ♣ Strategii Rozwoju Kraju 2020,
- ♣ Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego do 2020,
- ♣ Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020,
- ♣ Krajowego Programu Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020,
- ♣ Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej w latach 2014-2020,
- ♣ Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do 2020 r.,
- ♣ Wojewódzkiej Strategii Polityki Społecznej na lata 2010-2018,
- ♣ Diagnozy Problemów Uzależnień i innych zagrożeń społecznych dla gminy Kobylin-Borzemy na lata 2016-2020.
- ♣ Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Kobylin-Borzemy na lata 2016-2022.

Dzięki refleksji nad powyższymi dokumentami prezentowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kobylin-Borzemy na lata 2017-2024 uwzględnia wymiar krajowej, regionalnej i lokalnej polityki publicznej.

I. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

Kobylin-Borzymy (do 1939 gmina Piszczaty, 1945-54 gmina Kobylin) – to gmina wiejska w województwie podlaskim w powiecie wysokomazowieckim.

Gmina Kobylin-Borzymy położona jest w południowo-wschodniej części województwa podlaskiego w powiecie wysokomazowieckim. Graniczy z gminami: Choroszcz, Kulesze Kościelne, Rutki, Sokoły, Tykocin, Zawady.

Na terenie wsi znajduje się neogotycki kościół parafialny pw. św. Stanisława Biskupa, wzniesiony w latach 1898-1904 według projektu Franciszka Przecławskiego oraz neogotycka kaplica cmentarna z 1862 r. Przez centrum gminy przepływa rzeka Ślina. W okolicy wsi Kobylin-Borzymy znajduje się Narwiański Park Narodowy z siedzibą w Kurowie.

Analizowany obszar zajmuje powierzchnię 120 km². Gmina Kobylin-Borzymy jest obszarem o mocno rozwiniętej funkcji rolniczej. Użytki rolne zajmują tu około 74% powierzchni fizycznej gminy. Największą część gminy stanowią grunty orne około 60%. Ponadto, duży obszar zajmują lasy 18,4% oraz łąki i pastwiska 14,5% natomiast użytki leśne zajmują 19% powierzchni.

1. DEMOGRAFIA

Według stanu na koniec 2015 r. liczba ludności w gminie Kobylin-Borzymy wyniosła **3423** mieszkańców, co stanowi około 5,86% ogółu mieszkańców powiatu wysokomazowieckiego i 0,29% mieszkańców województwa podlaskiego. Z czego 1673 stanowiły kobiety a 1750 mężczyźni.

Widoczny jest stały, coroczny i dość intensywny spadek liczby mieszkańców gminy. W stosunku do roku 2011, przyjętego w analizach jako bazowy nastąpił spadek o 173 osoby. Powodem jest utrzymujący się od wielu lat wzrost zgonów a spadek urodzeń. W 2015 r. na 26 urodzeń zanotowano 58 zgonów, co świadczy o bardzo niekorzystnym zjawisku, jakim jest ujemny przyrost naturalny. Zauważalna jest migracja ludzi młodych i wykształconych ze wsi do miast, co znacznie zmniejsza szanse rozwoju gminy. W skutek postępującego i widocznego spadku ludności w gminie Kobylin-Borzymy w ciągu ostatnich 5 lat, wskaźnik gęstości zaludnienia wynosi dla całej gminy 28 osób na kilometr kwadratowy.

Tabela 1 Liczba ludności gminy Kobylin-Borzymy

LUDNOŚĆ	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
	spadek	spadek	spadek
2015	3423	1673	1750
2014	3471	1701	1770
2013	3505	1720	1785
2012	3545	1731	1814
2011	3596	1760	1836

Źródło: Opracowano na podstawie danych USC Kobylin-Borzymy

W gminie ogółem jest przewaga mężczyzn 51,12 %, a 48,88% stanowią kobiety. Ludność w wieku produkcyjnym stanowi 59,74% i jest grupą dominującą. Ludność w wieku poprodukcyjnym stanowi 20,77%, a w wieku przedprodukcyjnym 19,49%. W gminie istnieje wielka dysproporcja pomiędzy liczbą osób młodych (wiek przedprodukcyjny), a liczbą osób starych (wiek poprodukcyjny). W przeciągu ostatnich lat podział procentowy między tymi grupami nie zmienia się, co jest jasnym sygnałem o starzeniu się gminy Kobylin-Borzymy oraz dużej liczbie osób starszych w gminie, którzy stanowią od wielu lat prawie 21% mieszkańców gminy. Jeżeli ten trend się nie zmieni to w przyszłości będzie wzrastał jeszcze bardziej współczynnik obciążenia demograficznego tj. liczba osób w wieku nieprodukcyjnym (przed- i poprodukcyjnym) przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym. Wzrost liczby osób starszych przypadających na osoby pracujące wynika z postępującego procesu starzenia się społeczeństwa.

Tabela 2 Podział mieszkańców gminy Kobylin-Borzymy.

	ogółem	Wiek przedprodukcyjny		Wiek produkcyjny			Wiek poprodukcyjny	
		mężczyzn	kobiet	ogółem	mężczyzn	kobiet	ogółem	mężczyzn
2015	667	323	344	2045	1171	874	711	256
2014	690	338	352	2046	1165	881	735	267
2013	729	357	372	2039	1156	883	737	272
2012	754	381	373	2051	1157	894	740	276
2011	788	403	385	2040	1146	894	768	287

Źródło: Opracowano na podstawie danych USC Kobylin-Borzymy

Powyższe dane potwierdza analiza zmian jakie postępują w poszczególnych grupach wiekowych mieszkańców gminy Kobylin-Borzymy.

Przyrost naturalny ludności stanowi różnicę między liczbą urodzeń żywych i liczbą zgonów w danym okresie. Wskaźnik ten jest niezbędnym narzędziem monitorowania procesów demograficznych wpływających na sytuację społecznoekonomiczną kraju oraz poszczególnych jednostek administracyjnych w jego ramach. Ich poznanie pozwala na zaplanowanie działań mających na celu dostosowanie polityki społecznej do skutków zachodzących zmian i przeciwdziałanie niekorzystnym zjawiskom. Przyrost naturalny jest widocznie ujemny (-23). Skala urodzeń i zgonów w gminie Kobylin-Borzymy utrzymuje się w badanych latach 2011 - 2015 na zbliżonym poziomie. W roku 2013 różnica między urodzenia a zgonami była najmniejsza, mimo negatywnego współczynnika przyrostu naturalnego (-10). Liczba urodzeń kształtuje się od wielu lat na podobnym, niskim poziomie. Natomiast liczba zgonów znacznie ją przekracza.

Liczba zawartych małżeństw w gminie Kobylin-Borzymy pozostaje w zasadzie na niezmiennym poziomie od kilku lat. Między 2011, a 2015 rokiem liczba małżeństw w gminie wiejskiej Kobylin-Borzymy oscylowała wokół 15. Mała liczba małżeństw w gminie utrzymująca się od wielu lat, ma swoje bezpośrednie przełożenie na niski przyrost naturalny oraz starzenie się populacji gminy.

Tabela 3 Małżeństwa oraz ruch naturalny w gminie Kobylin-Borzymy

	Małżeństwa	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
2015	13	28	51	-23
2014	14	21	44	-23
2013	17	36	46	-10
2012	20	36	52	-16
2011	10	28	51	-23

Źródło: Opracowano na podstawie danych USC Kobylin-Borzymy

WNIOSKI I PROGNOZY DEMOGRAFICZNE:

- Populacja gminy Kobylin-Borzymy, wynosząca na koniec 2015 roku 3423 mieszkańców maleje, co jest rezultatem utrzymującego się od wielu lat ujemnego przyrostu naturalnego, starzenia się społeczności gminy oraz braku perspektyw dla młodych;
- Prognozowane zmiany liczby oraz struktury ludności wskazują na systematyczny spadek liczby mieszkańców gminy, w tym szczególnie osób w wieku przedprodukcyjnym;
- W gminie wiejskiej Kobylin-Borzymy bardzo widoczna jest dysproporcja w liczbie kobiet i mężczyzn w wieku produkcyjnym, co może wpływać na mniejszą liczbę zawieranych małżeństw. Sytuacja taka jest najprawdopodobniej spowodowana tym, iż znaczna część kobiet emigruje w celu zarobkowym do miasta a mężczyźni zajmują się prowadzeniem gospodarstw rolnych. Prognoza ta musi znaleźć swoje odzwierciedlenie w celach strategicznych i działaniach zarówno samorządu lokalnego, jak i zmianach legislacyjnych sprzyjających polityce prorodzinnej, aktywności senioralnej i osób dorosłych.

2. SYTUACJA GOSPODARCZA

Gmina ma charakter funkcji rolniczej. Użytki rolne zajmują tu około 74 % powierzchni fizycznej gminy. Największą część gminy stanowią grunty orne (około 60%). Ponadto, duży obszar zajmują lasy (18,4%) oraz łąki i pastwiska (14%).

W gminie Kobylin-Borzymy funkcjonuje 1 312 gospodarstw rolnych, w tym 233 gospodarstwa do 1 ha, a 366 gospodarstw o powierzchni ogółem powyżej 1 ha. Blisko 3,2% gospodarstw stanowiły te o powierzchni ogółem 15 ha i więcej.

Obszar gminy charakteryzuje się bardzo korzystnymi warunkami glebowymi sprzyjającymi intensyfikacji produkcji rolniczej i możliwościami rozwoju wszystkich kierunków upraw. Obszar gminy Kobylin-Borzymy ma stosunkowo małe zróżnicowanie warunków glebowych. Najczęściej występującymi typami gleb na tym obszarze są gleby brunatne właściwe i wylugowane. Najkorzystniejsze do produkcji rolniczej gleby brunatne właściwe wykształcone zostały z glin lekkich zalegających w glinie średniej. Powszechnie występują również gleby bielcowe i pseudobielcowe o różnej przydatności rolniczej. Najlepsze z nich wytworzone zostały z glin piaszczystych położonych na glinach średnich, a nieco gorsze gleby z piasków gliniastych mocnych lub lekkich.

We wschodniej części gminy w okolicach wsi Pszczółczyn wyróżnić można mały rejon występowania gleb brunatnych wylugowanych i czarnych ziem zdegradowanych wytworzonych z płytkich lub średnio głębokich piasków słabogliniastych zalegających w piasku luźnym. Jest to obszar koncentracji najuboższych gleb w gminie Kobylin-Borzymy.

Doliny rzeczne Śliny i Narwi, a także mniejsze formy dolinne wypełnione są glebami hydrogenicznymi o różnym składzie mechanicznym. Są to gleby mułowo – torfowe, murszowe i mady, wykorzystywane najczęściej pod łąki, pastwiska i nadrzeczne nieużytki rolne.

Właściwości gleby jako jednego z podstawowych elementów środowiska przyrodniczego decydują przede wszystkim o przydatności rolniczej, z czego wynika konieczność dogłębnego jej poznania oraz stosowania właściwych metod ochrony przed zanieczyszczeniem.

Najwyższe walory w skali gminy posiadają gleby brunatne i bielcowe pszenne dobre lub pszenno – żytnie IIIa i IIIb klasy bonitacyjnej. Charakteryzują się one znaczną zasobnością w składniki pokarmowe, dobrymi warunkami wodno – powietrznymi, dobrą strukturą i są łatwe do uprawy.

Średnio korzystne warunki do uprawy stwarzają gleby brunatne żytnio – ziemniaczane oraz czarne ziemie w kompleksie zbożowo – pastewnym słabym w IVa – IVb klasie bonitacyjnej. Gleby brunatne są mniej zasobne w składniki pokarmowe i bardziej wrażliwe na przesuszanie. Pozostałe gleby nie podlegające ochronie prawnej przed zmianą sposobu użytkowania na nierolniczy wykazują mniejszą przydatność rolniczą. W grupie tych gleb wyróżniono m.in. gleby brunatne lub czarne ziemie żytnio – ziemniaczane słabe z niewielkim udziałem gleb zbożowo – pastewnych w V klasie bonitacyjnej charakteryzujące się małą zawartością składników pokarmowych. Ponadto wymieniać również należy gleby najuboższe, do których zaliczono gleby brunatne wylugowane żytnio – łubinowe V – VI klasy bonitacyjnej. Gleby te są bardzo przepuszczalne i ubogie pokarmowo.

Na analizowanym obszarze dominują gleby IV klasy bonitacyjnej, zajmując ponad 61% powierzchni gruntów ornych. W przypadku użytków zielonych, prawie 43% powierzchni użytków stanowią gleby IV klasy bonitacyjnej. Klasy bonitacyjne gruntów ornych i użytków zielonych przedstawia tabela nr 7.

Na analizowanym obszarze najwięcej jest gleb kompleksu 2 pszennego bardzo dobrego (40%). Ponadto duży obszar zajmowany jest przez gleby kompleksu 8.

W przypadku użytków zielonych, największy obszar zajmują gleby kompleksu 3z (53%). Resztę obszaru stanowią gleby kompleksu 2z.

W gospodarstwach rolnych poza produkcją roślinną realizowana jest również produkcja zwierzęca. W 253 gospodarstwach hodowane było bydło (w tym krowy w 231), w 219 odbywał się chów trzody chlewnej.

Gospodarstwa na terenie gminy wyspecjalizowały się w hodowli bydła i trzody chlewnej. Produkcję roślinną stanowią w większości zboża.

Na koniec 2015 roku na terenie gminy funkcjonowało 126 podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON. 117 zarejestrowanych podmiotów stanowiły te zaliczane do sektora prywatnego, zaś resztę (9 jednostek) stanowiły podmioty z sektora publicznego.

Tabela 4. Liczba oraz struktura podmiotów gospodarki narodowej

	2011	2012	2013	2014	2015
ogółem	115	110	121	128	126
udział podmiotów w %					
do 9 osób pracujących	93,9	95,4	95,8	96,0	96,0
10-49 osób pracujących	6,0	4,5	4,1	3,9	3,9
50-249 osób pracujących	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
250 osób pracujących i więcej	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Źródło: Bank Danych Lokalnych

W analizowanym okresie liczba podmiotów nieznacznie wzrosła – z 115 w 2011 roku do 126 w 2015 roku. Grupę dominującą stanowią podmioty o liczbie pracujących do 9 osób. W gminie nie zarejestrowano żadnego podmiotu o liczbie pracujących powyżej 50 osób i żadnego o liczbie pracujących powyżej 249, co świadczy o charakterze przedsiębiorczości na terenie gminy Kobylin-Borzemy. Ma ona raczej charakter indywidualnej działalności, prowadzonej przez osoby fizyczne z ograniczoną liczbą pracujących.

Biorąc pod uwagę formę prawną podmiotów gospodarki narodowej wśród zarejestrowanych podmiotów dominowały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w liczbie 117, co stanowiło 93% ogółu podmiotów.

Charakter gminy (rolniczy) powoduje, że udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności jest stosunkowo niewielki w porównaniu z pozostałymi gminami powiatu wysokomazowieckiego. Udział ten wyniósł na koniec 2015 – 4% i jest to najniższy poziom liczby bezrobotnych w powiecie.

Tabela 5 Procentowy udział bezrobotnych w liczbie ludności wg miejsca zamieszkania

gmina	Udział bezrobotnych w liczbie ludności (w %)
m. Wysokie Mazowieckie	18
m. i gm. Ciechanowiec	18
m. i gm. Czyżew	14
gm. Klukowo	7
gm. Kulesze Kościelne	5
gm. Kobylin-Borzemy	4
gm. Nowe Piekuty	6
gm. Sokoły	10
m. i gm. Szepietowo	14
gm. Wysokie Mazowieckie	7

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy Wysokie Mazowieckie

W gminie Kobylin-Borzymy w latach 2011-2015 można było zaobserwować niewielki wzrost liczby zarejestrowanych bezrobotnych z 59 w 2011 do 74 w 2015. Wśród bezrobotnych we wszystkich analizowanych latach dominują mężczyźni.

W gminach objętych działaniem Powiatowego Urzędu Pracy w Wysokim Mazowieckiem dominująca liczba zarejestrowanych bezrobotnych występuje w mieście Wysokie Mazowieckie oraz w mieście i gminie Ciechanowiec (18%). Udział liczby bezrobotnych z terenu gminy Kobylin-Borzymy to 4%.

Tabela 6. Udział bezrobotnych w poszczególnych gminach powiatu

miasto/gmina	2011	2012	2013	2014	2015
m. Wysokie Mazowieckie	451	469	486	381	383
m. i gm. Ciechanowiec	422	390	444	381	381
m. i gm. Czyżew	282	275	263	190	235
gm. Klukowo	150	141	165	134	150
gm. Kulesze Kościelne	122	118	119	113	97
gm. Kobylin-Borzymy	59	82	67	59	74
gm. Nowe Piekuty	123	132	138	121	123
gm. Sokoły	231	252	270	238	200
m. i gm. Szepietowo	320	332	362	313	298
gm. Wysokie Mazowieckie	170	187	201	124	138

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy Wysokie Mazowieckie

WNIOSKI I PROGNOZY OBSZARU GOSPODARCZEGO:

- W gminie Kobylin-Borzymy dominuje i utrzymują się stale na wysokim poziomie produkcja rolna (86% rolnictwo- zboża, pozostałe hodowla bydła) i leśna.
- Liczba gospodarstw rolnych (1312 w roku 2015) i podmiotów gospodarczych (126 w 2015 roku) sukcesywnie rośnie, co wskazuje na dobre warunki lokalne i pozytywna politykę samorządu gminnego.
- Wśród prywatnych podmiotów gospodarczych dominują małe przedsiębiorstwa (97,85%), z reguły rodzinne do 9 osób, wśród nich największą grupę stanowią usługi przemysłowe, hurtowe i budowlane.
- Na terenie Gminy Kobylin-Borzymy występuje niski poziom (4 % w roku 2015) bezrobocia rejestrowanego, który można określić w miarę stałym – wahania 1% na przestrzeni ostatnich pięciu lat.

- Wśród bezrobotnych we wszystkich analizowanych latach dominują mężczyźni.
- Należy wykorzystać nowy okres programowania EFS i EFRR do budowania aktywnej integracji i ekonomii społecznej na rzecz zagrożonych wykluczeniem z tytułu bezrobocia.

3. OBSZARY DIAGNOSTYCZNE I PROGNOZY SPOŁECZNE

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów społecznych określamy instytucje znajdujące się na terenie gminy, działające w obszarze polityki społecznej i rozwiązujące dane problemy. Są to zarówno jednostki samorządowe. W każdym z prezentowanych poniżej obszarów diagnostycznych umieszczono informację jednocześnie o tych właśnie instytucjach. Taki opis stanowi prezentację rzeczywistego stanu zarówno potrzeb, jak i infrastruktury oraz kapitału społecznego.

– EDUKACJA I KULTURA

Na terenie Gminy Kobylin-Borzymy funkcjonuje jedna szkoła publiczna dla której organem prowadzącym jest Gmina - Zespół Szkół im. P. Skargi w Kobylinie-Borzymach (Szkoła Podstawowa i Gimnazjum). Ciągły spadek liczby uczniów z roku na rok spowodował zmniejszenie środków na utrzymanie szkół (subwencja oświatowa dla gminy naliczana jest w oparciu o liczbę uczniów), co w konsekwencji przełożyło się na likwidację dwóch szkół publicznych:

- Szkoła Podstawowa we Wnorach-Kużelach,
- Szkoła Podstawowa w Stypułkach-Świąchach,

W oparciu o bazę zlikwidowanych szkół publicznych utworzone zostały szkoły niepubliczne, dla których organem założycielskim jest Stowarzyszenie „Eduktor” w Łomży. Od września 2012 r. działają sześciolatnie szkoły podstawowe w Stypułkach-Świąchach i Wnorach-Kużelach.

Na terenie gminy działa Punkt Przedszkolny „BAJKA” utworzony w 2012r. przy Zespole Szkół w Kobylinie-Borzymach, jak również prowadzony przez Stowarzyszenie EDUKATOR Zespół Wychowania Przedszkolnego w Stypułkach-Świąchach utworzony w 2013 r.

Tabela 7: Liczba uczniów w szkołach gminy Kobylin-Borzymy

Szkoła	Rok/Liczba uczniów (w tym w klasach "0")			
	2012	2013	2014	2015
Gimnazjum w Kobylinie	138	129	126	121
Szkoła Podstawowa w Kobylinie	150	145	152	146
	[48]	[27]	[20]	[20]
Punkt przedszkolny BAJKA	-	38	48	38
Szkoła Podstawowa w Stypułkach	46	37	36	32
	[10]	[10]	[6]	[6]

Zespół wychowania przedszkolnego w Stypułkach	-	-	7	7
	28	30	32	31
Szkoła Podstawowa we Wnorach	[10]	[9]	[7]	[6]
	362	341	346	330
Razem	[68]	[46]	[33]	[32]

Uczniowie znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej wspierani są przez gminę w formie stypendiów socjalnych. W roku 2015 odnotowano wzrost wydatkowania przez gminę środków przeznaczonych na ten cel .

Tabela 8. Wysokość udzielonych stypendiów socjalnych uczniom gminy Kobylin-Borzymy

LATA	KWOTA
2012	69 057
2013	63 096
2014	58 330
2015	73 360

Źródło: Opracowanie Urzędu Gminy Kobylin-Borzymy

Gmina Kobylin-Borzymy zapewnia dowożenie dzieci uczęszczających do podległych placówek edukacyjnych położonych na jej terenie. Zarówno w przypadku oddziału przedszkolnego, jak i szkół podstawowych liczba dzieci dowożonych w latach 2010 – 2015 pokrywa się z liczbą uczniów uczęszczających do tych placówek.

WNIOSKI I PROGNOZY OBSZARU EDUKACJI:

- W latach 2011-2015 wystąpił spadek ilości uczniów w szkołach podstawowych (20%) i gimnazjach (30%) oraz wzrost liczby dzieci w edukacji przedszkolnej o prawie 40%. Ma to niewątpliwie związek z demografią
- Z analizy potrzeb i problemów obszaru edukacji w gminie Kobylin-Borzymy wynika, iż konieczne jest pozyskanie kadry pedagogicznej z kwalifikacjami w zakresie terapii, logopedii, psychologii, pedagogiki w celu realizacji zaleceń poradni psychologiczno-pedagogicznych dla uczniów z dysfunkcjami i trudnościami.
- Niezbędny jest też rozwój zajęć pozalekcyjnych w stosunku do potrzeb dzieci, gdyż gwarantuje to wyrównywanie ich szans rozwojowych oraz aktywny sposób spędzania czasu wolnego, alternatywny wobec cyfrowych wzorców.
- Konieczne jest wykorzystanie miejsc lokalowych po działalności edukacyjnej w celach aktywizacji lokalnej, aktywnej integracji np. ze środków PROW.

- Warto zadbać o działania na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych i zwiększenie dostępności do zasobów edukacyjnych i dóbr kultury uczniów .

- TURYSTYKA, ZABYTKI, KULTURA :

Bezcenne środowisko przyrodnicze na terenie gminy zachęca do uprawiania turystyki, zwłaszcza krajobrazowej. Rzeka na obszarze parku jest udostępniona do wędkowania; urozmaiceniem wypoczynku mogą być przejażdżki łódkami "pychówkami", można też wypożyczyć łodzie i kajaki.

Przez teren Gminy Kobylin-Borzymy przebiegają szlaki turystyczne:

- Ścieżka dydaktyczna - Kurowo - „kładka wśród bagien” - ok.1 km znajduje się przy Narwiańskim Parku Narodowym. Prowadzi przez poszczególne ekosystemy NPN : turzycowisko, trzciniowisko, rzekę, łąkę i zarośla wierzbowe. Na trasie przygotowano opisujące występujące tam zbiorowiska.

- Kurowo - Most na Kurówce - Reduta „Koziołek” - „Zerwany most” - Kurowo, szlak prowadzi po Narwiańskim Parku Narodowym. Trasa umożliwia obserwację unikalnej narwiańskiej przyrody, a także znajdujących się na niej zabytków, m.in. pochodzącej z czasów potopu szwedzkiego Reduty „Koziołek”. Szlak prowadzi do siedziby NPN. Warto zapoznać się ze znajdującą się tam wystawą przyrodniczą.

- Kolor czerwony - Szlak Włodzimierza Puchalskiego - Łapy Osse - Płonka Kość. - Łupianka St. - Bokiny - Waniewo - Kurowo - Stelmachowo - Tykocin - Morusy - Góra - 53 km, szlak prowadzi skrajem doliny rzeki. Umożliwia on obserwację licznych gatunków ptaków żyjących w NPN. Nazwa trasy pochodzi od polskiego reżysera filmów dokumentalnych i oświatowych, pioniera filmu przyrodniczego w Polsce.

- Kolor niebieski - Obwodnica rowerowa NPN - 90 km, dookoła Narwiańskiego Parku Narodowego, daje możliwość poznania otoczenia kulturowego i przyrodniczego Parku.

- Kolor zielony - Szlak Światowida - Białystok - Krupniki - Choroszcz - ”Szubienica” - Konowały - Kruszewo „zerwany most” - 20 km Szlak łączy Białystok z Narwiańskim Parkiem Narodowym, na trasie można zobaczyć miejsce straceń i pomnik powstańców z 1863 r. a także widok na dolinę Narwi.

- Narwiański Labirynt o długości 45 km. Prowadzi przez cały Narwiański Park Narodowy. Do pokonania w 2 - 3 dni. Szlak stanowi ostatni etap 150 km spływu Narwi od zbiornika Siemianówka lub z Narewki. Płynąc Narwią widoczne są miejscowości: Suraż, Uhowo, Bokiny, Topilec, Izbiszcz, Waniewo, Kurowo, Rzędziany.

- Kajakiem wokół Kurowa , 10 km. Szlak umożliwia zwiedzenie w ciągu kilku godzin jednego z najciekawszych fragmentów Parku z XVI w. redutą "Koziołek" położoną na bagnach oraz obejrzenie panoramy doliny z "zerwanego mostu" pod Kruszewem.

- Rozlewiskami Narwi Szlak prowadzący przez Narwiański Park Narodowy - Suraż - Uhowo - Bokiny - Topilec - Izbiszczce - Kurowo - Radule - Rzędziany - 50 km.

W Kobylinie Borzymach na uwagę zasługuje układ wsi: ulicówka reprezentująca XV-wieczne osadnictwo. Warto też zobaczyć obiekty architektoniczne: kościół w stylu neogotyckim pw. św. Stanisława Biskupa i Męczennika, cmentarz rzymsko-katolicki i kaplicę cmentarną z 1862 r.

We wsi Kurowo, w pobliżu narwiańskich rozlewisk, wznosi się dobrze zachowany dwór szlachecki z XIX w. Jego tradycja nie wiąże się z historią jednego rodu - majątek kurowski na przestrzeni lat miał wielu właścicieli. W skład kompleksu dworskiego wchodzi dawny budynek mieszkalny, zabytkowa oficyna oraz park złożony z sześciu kwater wydzielonych lipowymi alejami. Za murem oddzielającym część oficjalną od gospodarczej znajduje się dawna kuźnia, stajnia, wozownia i stodoła. Od 1988 r. majątek kurowski jest siedzibą i własnością Zarządu Narwiańskiego Parku Narodowego. Przy dworku znajduje się strzeżone pole biwakowe, wiata i miejsce na ognisko. Z usytuowanej nieopodal wieży widokowej można obserwować i sfotografować przepiękną, zielono - błękitną narwiańską panoramę.

Pomiędzy Kurowem i Waniewem wznoszą się ruiny dawnej fortyfikacji ziemnej. Jest to usypany ok. 1521 r. szaniec, nazwany przez okoliczną ludność Koziółkiem. Jego zadaniem była zabezpieczanie przeprawy przez Narew. Spełniwszy swoją funkcję podczas potopu szwedzkiego, niepotrzebny już fort opustoszał. Obecnie można do niego dotrzeć łodzią lub, gdy poziom wody jest niski, pieszo od strony rzeki Kurówki.

Do stałego repertuaru imprez odbywających się w gminie wpisała się Biesiada Miodowa organizowana w pierwszą niedzielę września we wsi Kurowo. Kilkanaście pasiek z Podlasia ma tu okazję do zaprezentowania swoich wyrobów. Można spróbować wszelkich gatunków miodu, obejrzeć i kupić wielobarwne nektary, świece z wosku pszczelego i preparaty lecznicze z propolisu. Również w Kurowie w Narwiańskim Parku Narodowym w miesiącu kwietniu organizowana jest impreza „Dni Ptaków” (*w Parku stwierdzono ogółem 203 gatunki ptaków z czego 154 to gatunki lęgowe i prawdopodobnie lęgowe, pozostałe gatunki spotykane są na przelotach w trakcie wędrówek.*) Ponadto w pierwszą niedzielę czerwca na placu szkolnym w Kobylinie-Borzymach corocznie organizowany jest festyn Dni Rodziny jako impreza środowiskowa w ramach obchodów „Podlaskich Dni Rodziny”

Gmina Kobylin-Borzymy położona jest w północnej części Wysoczyzny Wysokomazowieckiej, a północno-wschodnim fragmentem sięga Doliny Górnej Narwi, leżącej na Nizinie Północnopodlaskiej.

Krajobraz naturalny stanowi zasób środowiska przyrodniczego, na który składają się: ukształtowanie terenu, wody powierzchniowe, pokrycie terenu, obiekty ochrony konserwatorskiej.

Najbardziej wartościową cechą naturalną gminy jest bogata rzeźba terenu, uwarunkowana różnicami wzniesień w obrębie utworów akumulacji lodowcowej (moreny czołowe, wzgórza kemowe

i wały ozowe), a formami erozyjno – denudacyjnymi (dolina Narwi i Śliny oraz dolinki innych cieków wodnych i obniżenia terenowe).

Rzeźba terenu ukształtowana została przede wszystkim w stadiale mławskim zlodowacenia środkowopolskiego i reprezentowana jest przez wysoczyznę morenową falistą z licznymi jej formami akumulacyjnej działalności lodowca. Wysoczyzna wzniesiona jest 125 – 150 m n.p.m.. Obszar wysoczyzny urozmaicony jest licznymi występującymi kulminacjami terenowymi w postaci:

- moren czołowych dochodzących do wysokości 10 m ponad otaczającą okolicę w okolicach wsi Kropiwnica, Sikory, Franki-Dąbrowa i Pszczółczyn;
- wzgórz kemowych osiągających wysokość od 5 – 10 m ponad otaczające tereny w południowo – zachodniej części gminy w rejonie wsi Wnory Stare i Wnory Kuzele;
- wałów ozowych osiągających długość około 1,5 km i do 5 m wysokości względnej, występujących w Kurowie oraz Sikorach-Piotrowiętach.

Pierwotna rzeźba wysoczyzny w późniejszym okresie poddana została procesom denudacji i erozji. W wyniku tych procesów powierzchnia moren uległa obniżeniu i rozpięciu przez wody roztopowe. Do plejstoceńskich form geomorfologicznych zaliczamy:

- płytkie dolinki erozyjno – denudacyjne o charakterystycznym nieckowatym przekroju poprzecznym i łagodnie nachylonych zboczach, licznie występują w południowej części gminy;
- zagłębienia bezodpływowe o owalnych kształtach, dość płytkie, związane z nierównomierną działalnością lodowca na terenie całej gminy;
- doliny fluwialno – denudacyjne pochodzące z późnego plejstocenu i holocenu o łagodnych zboczach, płaskich i podmokłych dnach, rozprzestrzenione we wszystkich częściach gminy;
- współczesne doliny rzeczne wzniesione 1 – 2 m ponad poziom wód w Narwi i Śliny, podmokłe i często zalewane;
- obniżenia powytopiskowe o zróżnicowanych wielkościach, płaskich i podmokłych dnach, czasami wypełnionych sieciami rowów melioracyjnych, położonych w sąsiedztwie dolin rzecznych i stanowiących ich naturalne przedłużenia.

Gmina Kobylin-Borzymy położona jest w najatrakcyjniejszej turystycznie części powiatu wysokomazowieckiego.

Część obszaru Gminy Kobylin-Borzymy zajmuje Narwiański Park Narodowy, utworzony w 1985 roku jako Narwiański Park Krajobrazowy. Status parku narodowego uzyskał on w lipcu 1996 r. Powierzchnia parku wynosi 22748 ha. Zajmuje on malowniczy odcinek Doliny Górnej Narwi z licznymi zakolami, starorzeczami, rozlewiskami i obszarami bagiennymi. Mozaika różnorodnych zbiorowisk roślinnych (lasy łęgowe, trzcinowiska, turzycowiska, podmokłe łąki) stanowi ostoję dla

wielu gatunków zwierząt, a szczególnie ptactwa wodnego. Żyją tu m.in.: łoś, wydra, bóbr i jenot, a z ptaków: bocian czarny, wodnik, bekas dubelt oraz zagrożone wyginięciem derkacz i wodniczka.

Siedziba Narwiańskiego Parku Narodowego znajduje się w Kurowie - niewielkiej miejscowości w gminie Kobylin-Borzymy. W zabytkowym dworku, położonym w parku, wśród starych drzew, znajduje się obecnie biuro Parku.

WNIOSKI I PROGNOZY OBSZARU TURYSTYKA, ZABYTKI, KULTURA :

- Gmina dysponuje dużymi zasobami kulturowo-przyrodniczymi oraz rozwiniętą infrastrukturą turystyczną.
- Według informacji instytucji i organizacji nie jest wystarczająca ilość miejsc do spotkań, imprez plenerowych i spędzania czasu wolnego dla młodzieży i rodzin, szczególnie w sołectwach, poza miejscowością gminną.

– KWESTIA ZDROWIA MIESZKAŃCÓW

Na terenie gminy funkcjonuje Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej (NZOZ) - Ośrodek Zdrowia w Kobylinie-Borzymach, w którym znajduje się gabinet lekarza rodzinnego i gabinet stomatologiczny oraz punkt apteczny. Budynek Ośrodka Zdrowia stanowi własność gminy Kobylin-Borzymy.

Do najczęściej stosowanych form profilaktyki zdrowotnej należy:

1. Gabinet lekarza POZ
2. Gabinet pielęgniarki środowiskowo-rodzinnej
3. Gabinet położnej środowiskowo-rodzinnej
4. Gabinet medycyny szkolnej
5. Punkt szczepień
6. Gabinet zabiegowy.

Całodobowa stacja pogotowia ratunkowego znajduje się w m. Stare Jezewo i swoim zasięgiem obejmuje teren całej gminy.

Na terenie gminy funkcjonuje Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Jednym z głównych zadań GKRPA jest realizacja nałożonego przez ustawę o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Narkotykowych. Program ten finansowany jest z budżetu gminy ze środków pochodzących z wpłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Głównymi działaniami na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień były:

- rozmowy motywujące z osobami nadużywającymi alkoholu,
- wdrażanie szkolnych programów profilaktycznych dla dzieci i rodziców,
- działania terapeutyczne wobec dzieci z rodzin alkoholowych podczas kolonii i obozów z programem zajęć profilaktycznych,
- kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych.

W celu realizacji usług na rzecz osób i rodzin z problemem uzależnienia samorząd gminy współpracował z Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Komendą Powiatową Policji, Prokuraturą, Sądem Rejonowym Wydział Rodzinny i Nieletnich, i Stowarzyszeniem „Łabędź” działającym w Wysokiem Mazowieckiem.

W Kobylinie-Borzymy problem alkoholizmu jest jednym z najbardziej dotkliwych problemów społecznych. Niewłaściwe spożywanie alkoholu może mieć negatywny wpływ zarówno na środowisko rodzinne, dotykając poszczególnych członków rodziny, jak i na środowisko społeczne, przyczyniając się do zmniejszenia poczucia bezpieczeństwa i komfortu mieszkańców. Należy również zwrócić uwagę na problem alkoholizmu w kwestii rodzicielskiej.

W 2016 roku przeprowadzono badanie ankietowe, które objęło dorosłych, młodzież, dzieci oraz sprzedawców zamieszkujących gminę Kobylin-Borzymy.

Celem przeprowadzonych badań była przede wszystkim analiza wybranych problemów społecznych, występujących na terenie gminy. Badany obszar dotyczył kwestii takich jak:

- Skali problemów alkoholowych wśród osób dorosłych i młodzieży, dynamika spożycia
- Poglądy i postawy wobec alkoholu
- Spożycie alkoholu
- Skuteczność oddziaływań profilaktyczno-leczniczych

W badaniu interesowało nas, czy respondenci zauważyli zmiany w obyczajowości spożywania alkoholu w swoim środowisku. 23% badanych stwierdziło, że zdecydowanie spożycie wzrosło, 52% badanych nie zauważa zmian na przestrzeni ostatnich 10 lat, a zaledwie 25% badanych uważa, że spożycie alkoholu zmalało.

Zadano również pytanie do młodzieży szkolnej czy kiedykolwiek piłeś/aś alkoholu?

Zaledwie 15% ankietowanych przyznało się, że miało kontakt z napojami alkoholowymi. Natomiast znaczna większość, bo aż 85% ankietowanych zadeklarowała, że nie piła alkoholu.

WNIOSKI I PROGNOZY OBSZARU ZDROWIA:

- Gmina Kobylin-Borzymy nie zapewnienia wystarczającej opieki medycznej i ambulatoryjnej

dla mieszkańców.

- Do najważniejszych problemów zdrowotnych mieszkańców gminy należą (zgodnie z ogólnokrajowym trendem) : choroby układu sercowo – naczyniowego, choroby układu ruchu i reumatyczne, choroby endokrynologiczne (cukrzyca, choroby tarczycy), choroby nowotworowe.
- Wzrastający odsetek populacji gminy przekraczającej wiek 60 lat determinuje wzrost problemów dotyczących chorób i potrzeb wieku podeszłego.
- Przyczyny występowania powyższych chorób tkwią między innymi w słabo rozpowszechnionej informacji o zdrowym trybie życia (właściwe odżywianie, ruch).
- W grupie młodzieży gimnazjalnej nastąpił wzrost ryzykownych zachowań.
- Konieczne jest prowadzenie działań związanych z profilaktyką i ich rozwiązywaniem, jak również integracją społeczną osób nimi dotkniętych, np. włączenie lokalnych działań, w tym Programów Aktywności Lokalnej i rozszerzenia miejsc pomocy specjalistycznej.

– OBSZAR BEZPIECZEŃSTWA

Brak bezpieczeństwa wywołuje niepokój i poczucie zagrożenia. Na terenie każdej gminy są miejsca, które wymagają wzmożonej interwencji służb policyjnych.

Gmina sama podejmuje działania mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańców:

1. z zakresu ochrony przeciwpożarowej - utrzymuje jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej,
2. z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego - finansuje oświetlenie dróg na swoim terenie.

Nad bezpieczeństwem mieszkańców gminy Kobylin-Borzymy czuwa również straż pożarna, która przeciwdziała zagrożeniom wynikającym z nieszczęśliwych zdarzeń losowych.

Zgodnie z danymi przekazanymi przez Komendę Powiatową Państwowej Straży Pożarnej ogólna ilość interwencji podejmowanych przez jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych w latach 2011-2015, na terenie gminy Kobylin-Borzymy wyniosła w 2011 – 29 wyjazdów, 2012 – 41, 2013 – 23, 2014 – 36 wyjazdów.

Tabela 9 Statystyka zdarzeń na terenie gminy Kobylin-Borzymy

rok	Miejscowe zagrożenia	Alarmy fałszywe	pożary ogółem		
			Małe	Średnie	duże
2011	16	0	6	0	0
2012	22	0	10	1	1
2013	7	0	4	3	1
2014	10	0	4	3	1

Źródło: Opracowanie Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Wysokiem Mazowieckiem.

Tabela 10 Zestawienie interwencji na terenie gminy Kobylin-Borzymy

Rok	Miejscowe Zagrożenia			
	kradzieże	wypadki drogowe		interwencje domowe
2014	4	2	19	1
2015	9	4	12	17

Źródło: Opracowanie Posterunek Policji Sokoły.

Jednym z istotnych problemów społecznych w zakresie bezpieczeństwa jest zjawisko przemocy w rodzinie. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016–2021 ma charakter długofalowy. Istotnym elementem Programu jest koordynacja działań podejmowanych przez gminę na rzecz osób doświadczających przemocy oraz sprawców przemocy. Podejmowane dotychczas działania potwierdzają ich skuteczność zarówno w sferze udzielania profesjonalnej pomocy, jak również w sferze działań prewencyjnych. Podstawę programu stanowi podejście interdyscyplinarne, zgodnie z którym wszelkie działania na rzecz pomocy rodzinie powinny być planowane i wdrażane przez specjalistów z różnych dziedzin „Niebieskie Karty” to procedura interwencji wobec przemocy w rodzinie, która składa się z odpowiedniej dokumentacji i sposobu postępowania w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia występowania przemocy. Głównym celem „Niebieskich Kart” jest rozpoznawanie przemocy i usprawnienie pomocy oferowanej przez przedstawicieli różnych służb w środowisku lokalnym, ale też tworzenie warunków do systemowego, interdyscyplinarnego modelu pracy z rodziną.

Istniejąca na terenie gminy infrastruktura w zakresie przeciwdziałania przemocy stanowi dobrą bazę dla podejmowania intencjonalnych oddziaływań wsparcia. Do głównych zasobów ludzkich należą specjaliści zatrudnieni w instytucjach oraz jednostkach zajmujących się problematyką przemocy.

- Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Posterunek Policji,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zakład Opieki Zdrowotnej,
- Sąd Rejonowy w Wysokiem Mazowieckiem
- Zespół Szkół w Kobylinie-Borzymach.

W ocenie mieszkańców gminy Kobylin-Borzymy występowanie w gminie przestępczości i przemocy w rodzinie stanowi problem dużej wagi.

Aż 61% ankietowanych przyznało, że zna osoby, które padły ofiarą przemocy fizycznej lub psychicznej, a 78% zna rodziny, w których dochodzi do różnych form przemocy. Projektowanie działań profilaktycznych w tym zakresie zdaje się być konieczne dla gminy w najbliższym czasie.

Działania policji koncentrują się również na zapobieganiu przestępczości. Pożądane policyjne treści przekazywane są poszczególnym adresatom w ramach realizowanych programów prewencyjnych. Programy edukacyjne kierowane przede wszystkim były do młodzieży szkolnej oraz grona pedagogicznego, a także rodziców.

Spotkania z młodzieżą i rodzicami były prowadzone w ramach programów:

- Bezpieczna droga do szkoły,
- Bezpieczne ferie,
- Bezpieczne wakacje,

WNIOSKI I PROGNOZY OBSZARU BEZPIECZEŃSTWA :

- Występują korzystne trendy w materii dynamiki przestępczości oraz stała ilość zdarzeń pożarniczych dzięki świadomości i edukacji.
- Poprawy wymaga stan bezpieczeństwa na drogach.
- Należy utrzymać sprawność funkcjonowania straży pożarnej. Kontynuować doposażenie bazy logistycznej i zasobów sprzętowych niezbędnych do realizacji zadań, w tym system selektywnego alarmowania w celu spadku zdarzeń pożarniczych.

– WYKLUCZENIE SPOŁECZNE

System pomocy społecznej, jako jeden z elementów zabezpieczenia społecznego polityki społecznej państwa ma za zadanie wspieranie osób i rodzin, które z przyczyn obiektywnych nie są w stanie zaspokoić swoich elementarnych potrzeb życiowych.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy o pomocy społecznej podstawowe zadania w zakresie problemów i potrzeb społecznych na terenie gminy realizuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Kobylinie-Borzymach. W 2015 r. w Ośrodku zatrudnionych było 4 osoby, w tym tylko 1 pracownik socjalny.

Statutowym celem działania ośrodka jest realizowanie zadań, które powinny umożliwić osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych. Pomoc udzielana jest bezpośrednio dla rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, dotkniętych bezrobociem lub inną z przyczyn powodujących trudną sytuację.

Do innych obowiązków Ośrodka należy:

- prowadzenie diagnostyki jednostkowej i środowiskowej;
- współpraca z organizacjami i instytucjami, a zwłaszcza z samorządem lokalnym;
- aktywizowanie środowiska lokalnego.

Tabela 11 Wartość wskaźnika deprivacji lokalnej

rok			2012	2013	2014	2015
liczba osób w rodzinach, którym decyzją przyznano świadczenie	1	188	223	240	250	240
liczba mieszkańców	2	3 475	3 419	3 378	3 378	3 350
wartość wskaźnika liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie na każde 1000 mieszkańców w 1 / w2 x 1000	3	54,10	65,22	71,05	74,01	71,64
Dynamika (%)	4	X	121	109	104	97

Źródło: Dane OZPS, Ośrodek Pomocy Społecznej w Kobylinie-Borzymach

Tabela 12 Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie

	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015
Liczba osób	1	118	145
W tym: osoby długotrwale korzystające	3	28	27
Wiek 0-17	4	57	62
Wiek produkcyjny *	5	50	59
Wiek poprodukcyjny **	6	11	13
Liczba rodzin	7	65	72
Liczba osób w rodzinach	8	240	250

Źródło: Dane OZPS, Ośrodek Pomocy Społecznej w Kobylinie-Borzymach.

W okresie obejmującym lata 2012 – 2015 pomoc społeczna udzielana była w gminie Kobylin-Borzymy ze względu na ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, alkoholizm oraz potrzebę ochrony macierzyństwa. W wskazanym okresie liczba osób korzystających z pomocy społecznej, w większości przypadków, sukcesywnie wzrasta. Zgodnie z danymi przedstawionymi poniżej największymi problemami natury społecznej były: ubóstwo i bezrobocie.

Tabela 13 Powody udzielenia pomocy i wsparcia

Wyszczególnienie	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015
UBÓSTWO			
Liczba rodzin	34	49	48
Liczba osób w rodzinach	150	210	201
BEZROBOCIE			
Liczba rodzin	18	22	17
Liczba osób w rodzinach	51	63	50
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ			
Liczba rodzin	20	17	17
Liczba osób w rodzinach	66	59	54
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO - WYCHOWAWCZYCH			
Liczba rodzin	9	12	10
Liczba osób w rodzinach	54	66	53
ALKOHOLIZM			
Liczba rodzin	2	1	2
Liczba osób w rodzinach	2	1	5
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA			
Liczba rodzin	18	23	25
W TYM: WIELODZIETNOŚĆ			
Liczba rodzin	18	23	25

Źródło: Dane OZPS, Ośrodek Pomocy Społecznej w Kobylinie-Borzymach

Gmina Kobylin-Borzymy współpracuje również z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Wysokiem Mazowieckiem. Wspólne działanie obejmuje możliwość skorzystania z porady psychologa przez osoby zamieszkałe na terenie powiatu wysokomazowieckiego. Porady udzielane są, w następującym zakresie:

- specjalistyczna pomoc rodzinom naturalnym, zastępczym oraz adopcyjnym,
- zapobieganie patologiom w rodzinach naturalnych, zastępczych oraz adaptacyjnych,
- rozwiązywanie problemów osobowościowych,
- rozwiązywanie problemów rodzinnych,
- uczenie sposobów rozwiązywania sytuacji konfliktowych,
- wspieranie funkcjonowania rodzin naturalnych, zastępczych oraz adaptacyjnych,
- wsparcie osób doznających przemocy.

Ponadto obowiązujący system pomocy społecznej oraz ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która weszła w życie w dnia 01.01.2012 r. nałożyły na gminy obowiązek zabezpieczenia podstawowych potrzeb rodzin i dzieci oraz zadania specjalistyczne takie jak poradnictwo rodzinne, zapewnienie opieki i wychowania dzieci poza rodziną oraz finansowanie pieczy zastępczej. Pomoc świadczona rodzinom przez OPS w Kobylinie-Borzymach pozwala w większości przypadków na utrzymanie dzieci w środowiskach domowych.

Tabela 14 Struktura rodzin objętych pomocą OPS Kobylin-Borzymy w 2015r

WYSZCZEGÓLNIENIE	LICZBA RODZIN	LICZBA OSÓB W RODZINACH
Rodziny ogółem	53	176
w tym:		
z dziećmi (ogółem)	29	138
- z 1 dzieckiem	5	15
- z 2 dzieci	7	28
- z 3 dzieci	11	56
- z 4 dzieci	4	24
- z 5 dzieci	1	7
- z 6 i więcej dzieci	1	8
w tym niepełne	7	20

Źródło: dane ze sprawozdania rocznego MPiPS-03 za 2015 rok

W ramach pomocy rodzinom w ich prawidłowym funkcjonowaniu prowadzona jest pomoc w ramach programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Każde dziecko w przedszkolu lub szkole ma możliwość otrzymania gorącego posiłku. Program cieszy się dużą popularnością, propaguje zdrowe nawyki żywieniowe jak również stanowi znaczącą pomoc dla rodziny. W 2015 roku z bezpłatnego obiadu w szkole korzystało 76 uczniów.

Gmina nie posiada własnej infrastruktury pomocowej w postaci domów pomocy społecznej, noclegowni, mieszkań chronionych oraz innych placówek wsparcia. Zadania pomocy realizuje w oparciu o zasoby gmin ościennych, wykazując się przy tym oszczędnością i racjonalnością w stosunku do potrzeb. W zależności od złożoności sytuacji rodziny, dzieci, osób starszych zakres współpracy międzyinstytucjonalnej się różni i jest podejmowany w celu zwiększenia efektywności pomocy i wsparcia oraz w celu usamodzielnienia.

Analiza danych pozwala stwierdzić, iż najczęściej udzielaną formą pomocy są świadczenia finansowe pomocy społecznej- zasiłki okresowe i celowe. Drugą w kolejności były na przestrzeni lat świadczenia niepieniężne – dożywianie, a także udzielano pomocy w formie pracy socjalnej.

WNIOSKI I PROGNOZA OBSZARU POMOCY SPOŁECZNEJ:

- Pomoc społeczna w gminie Kobylin-Borzymy była podczas ostatnich pięciu lat adresowana w pierwszej kolejności do osób w wieku produkcyjnym. Znaczną część grupy odbiorców pomocy społecznej stanowiła młodzież oraz dzieci w wieku szkolnym i przedszkolnym, którym dofinansowano obiady w szkołach.
- 127 rodzin skorzystało z systemu pomocy społecznej w roku 2015, ale liczba ta utrzymuje się na poziomie lat ubiegłych.
- Główną przyczyną korzystania z pomocy instytucji przez rodziny jest ubóstwo, brak umiejętności wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych i niepełnosprawność. Do tych grup powinny być kierowani specjaliści, asystenci.
- W najbliższych latach będą narastały problemy z osobami w podeszłym wieku polegające na zapewnieniu im usług podtrzymujących samodzielne funkcjonowanie społeczne, a także częściową lub całodobową opiekę. Prognozuje się, że liczba osób potrzebujących wsparcia będzie wzrastać.
- Należy prowadzić własne rozpoznanie i monitorowanie sytuacji osób zależnych niesamodzielnych ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność.

II. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów społecznych oraz wpływające na proces integracji wśród mieszkańców - określamy osoby i instytucje znajdujące się na terenie gminy, które działają w obszarze polityki społecznej. Są to zarówno osoby fizyczne - odkryte dzięki pracom nad strategią, grupy i zespoły nieformalne, jednostki samorządowe, jak i niepubliczne - organizacje pozarządowe.

W gminie Kobylin-Borzymy działają:

KSRG Ochotnicza Straż Pożarna - Pszczółczyn i Kobylin Borzymy

LGD Stowarzyszenie N.A.R.E.W.

Poza nimi nie ma na terenie gminy innych ngo. Jednym z czynników takiego stanu rzeczy są nawyki, przyzwyczajenia, postawy roszczeniowe i brak wiary w możliwość dokonania zmiany sytuacji poprzez wspólne działania. Powodem tego jest brak wzajemnego zaufania i obawa przed manipulacją ze strony innych osób, ale niestety wspólne inicjatywy w świadomości wielu mieszkańców wiążą się i kojarzą się z pracą kolektywną, z czymś z góry narzuconym.

Wśród grup najsłabszych do objęcia wsparciem w kolejnych latach podczas badania sondażowego w 2016 roku respondenci umieścili kolejno:

1. rodziny, w tym dysfunkcyjne, uzależnione,
2. dzieci i młodzież,
3. osoby chore, starsze i niepełnosprawne.

Wśród niezbędnych potrzeb:

1. niedostateczną infrastrukturę – zasobów ludzkich i miejsc do integracji, spędzania czasu w sołectwach,
2. niezaspokojone potrzeby dzieci w wieku szkolnym i młodzieży w zakresie alternatywnych sposobów spędzania czasu wolnego i profilaktyki, brak ciągłości i dostępności do edukacji dla osób dorosłych, mniejsze szanse w związku z tym na rynku pracy,
3. brak wsparcia specjalistycznego dla rodzin dysfunkcyjnych i systemu rozwiązywania problemów grup najsłabszych (poza OPS-em), w tym starszych i niepełnosprawnych.

Wszystkie te elementy wpłynęły na kształt zdefiniowanych obszarów w zakresie rozwiązywania problemów społecznych w gminie.

Gmina posiada zasoby ludzkie – sprawny samorząd, instytucje publiczne, szereg grup nieformalnych. Posiada opracowaną Strategię Rozwoju Gminy, pozyskuje z sukcesem dodatkowe środki i rozwija nowe usługi społeczne.

Niestety gmina Kobylin-Borzymy ma również wiele słabych stron. Jedną z nich to ubóstwo i niskie dochody społeczności, wzrastająca liczba osób niepełnosprawnych i starszych. Wyzwaniem dla polityki społecznej jest mała aktywność społeczna, świadomość społeczna, a także edukacyjna. W słabych stronach możemy zauważyć, że mimo położenia gminy i zasobów w rolnictwie jest małe zainteresowanie agroturystyką i produkcją żywności ekologicznej.

Występują braki w infrastrukturze gminy, w szczególności słabo rozwinięta infrastruktura sportowa i rekreacyjna, organizacji pozarządowych, miejsc przeznaczonych na spotkania. Słabe strony także mogą wynikać z braku funduszy na działania problemowe oraz minimalnym zaangażowaniem instytucji i partii politycznych w rozwiązywaniu problemów społecznych gminy.

1. WIZJA, CELE STRATEGICZNE PROJEKTOWANYCH ZMIAN I KIERUNKI DZIAŁANIA

Dokonując analizy danych statystycznych gminy oraz wyników ankiet dokonano hierarchizacji kierunków rozwoju społecznego gminy.

W **niedostatecznie rozwiniętym obszarze usług specjalistycznych i miejsc wsparcia należy** (I obszar) dbać o wzmocnienie roli rodziny w kształtowaniu postaw dzieci/młodzieży, zabezpieczyć dostęp do profilaktyki, terapii i pomocy, w tym osób uzależnionych i ich rodzin.

Zdecydowano, iż główne cele powinny się też skupić się na **pomocy i wsparciu dzieciom i młodzieży (II obszar)**, zabezpieczeniu zajęć pozalekcyjnych i wyrównaniu ich szans edukacyjnych, a także działaniach profilaktycznych wobec wzrostu zachowań ryzykownych wśród młodzieży.

III obszar **jest związany z demografią gminy oraz wzrostem liczby osób starszych i migracją osób młodych (III obszar)**. Gmina będzie musi ukierunkować się na rozwój usług, aktywności dla osób starszych i niepełnosprawnych, wzrost liczby miejsc dla tej grupy, udział mieszkańców w procesach partycypacyjnych, przez co będzie miała większe szanse na zatrzymanie na swoim terenie najlepiej wyedukowanych osób.

Wizja rozwoju jest określeniem takiego obrazu gminy, jaki chcieliby osiągnąć jej mieszkańcy- za 15 - 20 lat. Wizja określa bardzo ogólnie do czego dążymy, jakie chcemy osiągnąć

cele, jeśli podejmujemy działania strategiczne. Została więc zdefiniowana jako pozytywne wyobrażenie przyszłości, wyprowadzone na podstawie uznanych przez społeczność wartości i idei, z którego wywodzą się cele i plany działania.

Wizję rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Kobylin Borzomy określono na podstawie analizy sytuacji społecznej, wyodrębnienia obszarów problemowych oraz mocnych stron.

WIZJA:

**GMINA, W KTÓREJ RODZINY I OSOBY W KAŻDYM WIEKU CZUJĄ SIĘ
BEZPIECZNIE
ORAZ AKTYWNI KORZYSTAJĄ Z USŁUG, MIEJSC WSPARCIA I KULTURY**

Strategia pozwala zaplanować harmonijny plan rozwoju, przygotować konspekt działań zgodny z wcześniej wypracowaną wizją, ze szczegółowym podziałem na najważniejsze obszary oraz ich poszczególne etapy realizacji. Pozwolą one przybliżyć nas do wcześniej ustalonych założeń.

I Cel strategiczny

Wzmocnienie gminnego systemu pomocy i integracji rodzin oraz grup najsłabszych.

II Cel strategiczny:

Zwiększenie dostępności oferty edukacyjnej, programów profilaktyki zdrowia
dzieciom i młodzieży.

III Cel strategiczny:

Wysoka jakość życia i integracja osób starszych, niepełnosprawnych oraz społeczności.

CEL STRATEGICZNY I

WZMOCNIENIE GMINNEGO SYSTEMU POMOCY I INTEGRACJI RODZIN ORAZ GRUP NAJSŁABSZYCH

Kierunki działania:

1. Stała diagnoza środowiska rodzin wymagających wsparcia.
2. Prowadzenie działań na rzecz rodzin:
zespołu interdyscyplinarnego,
asystentury rodzinnej,
prowadzenie punktów pomocy: specjalistycznej, prawnej i innych,
uruchomienie terapii i wsparcia dla rodzin z trudnościami opiekuńczymi.
3. Wsparcie finansowe, rzeczowe i merytoryczne (na zasadach współpracy z OSP), klubów sportowych oraz grup nieformalnych.
4. Udzielanie informacji o możliwości pomocy w innego rodzaju placówkach , motywowanie osób mających problem z alkoholem do leczenia odwykowego
5. Realizacja: Programu Przeciwdziałania Przemocy oraz Gminnego Programu Wspierania Rodziny.
6. Wdrażanie innowacyjnych programów szkoleń i usamodzielniania klientów pomocy społecznej:
 - Realizacja PAL ,
 - Rozwój działań ekonomii społecznej
 - Wprowadzenie instrumentów aktywnej integracji
 - Podpisywanie kontraktów socjalnych i wdrażanie skutecznych metod aktywacji społecznej i zawodowej bezrobotnych.
7. Realizacja działań edukacyjnych i prewencyjnych ograniczających zagrożenia bezpieczeństwa publicznego i umacniających poczucie bezpieczeństwa mieszkańców.
8. Podnoszenie kwalifikacji i edukacja gminnych kadr pomocowych, pozyskiwanie i zatrudnianie specjalistów na potrzeby gminnej społeczności.
9. Coroczne informowanie radnych i decydentów o istniejących potrzebach i kwestiach społecznych

CEL STRATEGICZNY II

ZWIĘKSZENIE DOSTĘPNOŚCI OFERTY EDUKACYJNEJ, PROGRAMÓW PROFILAKTYKI ZDROWIA DZIECIOM I MŁODZIEŻY.

Kierunki działania

1. Modernizacja i doposażenie bazy oświatowej, zdrowotnej, rekreacyjnej i kulturalnej.
2. Prowadzenie form wychowania przedszkolnego z zabezpieczeniem placu zabaw i aktywności rodziców dzieci korzystających z oferty.
3. Przygotowanie i realizacja oferty edukacyjnej dla dzieci i młodzieży- ekologicznej, nowoczesnych technologii, tradycji ludowych, zdrowego stylu życia itp.
4. Realizacja programu pomocy psychologicznej i pedagogicznej.
5. Realizowanie programów służących zaspokajaniu podstawowych potrzeb dzieci z rodzin ubogich.
6. Tworzenie i wdrażanie programów w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży szkolnej.
7. Kontynuacja systematycznej współpracy samorządu lokalnego z instytucjami i jednostkami w zakresie edukacji i profilaktyki, technologii IT.
8. Upowszechnianie aktywnych, bezpiecznych form spędzania czasu wolnego przez dzieci, młodzież i rodziny
9. Poprawa dostępności, jakości, kompleksowości świadczeń zdrowotnych .
10. Szkolenia dla dzieci/młodzieży na temat zasad bezpieczeństwa (w tym: bezpieczna droga do szkoły) .

CEL STRATEGICZNY III:

WYSOKA JAKOŚĆ ŻYCIA i INTEGRACJA OSÓB STARSZYCH , NIEPEŁNOSPRAWNYCH ORAZ SPOŁECZNOŚCI

Kierunki działania:

1. Organizowanie spotkań integracyjnych osobom starszym, niepełnosprawnym i ich rodzinom.
2. Rozszerzenie zakresu usług opiekuńczych osobom starszym w miejscu zamieszkania.
3. Współpraca z rodziną osób starszych, niepełnosprawnych.
4. Zapewnienie aktywnego uczestnictwa osób starszych, niepełnosprawnych, ubogich w życiu społeczności lokalnej:
 - Tworzenia grup samopomocowych, grup sąsiedzkich i grup wsparcia.
 - Likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej i pomoc w pozyskiwaniu sprzętu rehabilitacyjnego.
 - Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i interwencyjnej.
5. Promowanie rękodzieła i innych umiejętności osób starszych polegających na przekazywaniu tych umiejętności młodemu pokoleniu.
6. Edukacja regionalna w społeczności.
7. Kontynuacja i innowacja gminnego kalendarza imprez kulturalnych i sportowych.
8. Organizacja i prowadzenie placówek wielofunkcyjnych, miejsc spotkań mieszkańców.
9. Wsparcie grup nieformalnych, ngo, twórców i zespołów ludowych na terenie gminy.
10. Promocja przedsiębiorczości i aktywności lokalnej.
11. Wsparcie tworzonych małych firm usługowych, rolniczych, rękodzielniczych na terenie gminy, w tym w zakresie ekonomii społecznej.
12. Szerzenie idei wolontariatu .
13. Doskonalenie kadry uwzględniające nowoczesne techniki i potrzeby rozwojowe społeczności lokalnej.

2.HARMONOGRAM REALIZACJI STRATEGII W LATACH 2017-2019

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie została opracowana w odpowiedzi na problemy i potrzeby społeczne. Poniższy harmonogram prezentuje wybrane kierunki działania, określone jako priorytetowe do realizacji na najbliższe lata. Część z zadań i działań określonych do realizacji ma już zabezpieczone finansowanie ze środków zewnętrznych lub gminnych. Pozostałe wymagają pozyskania środków zewnętrznych, pomocowych lub zabezpieczenia ich w sposób wiążący przez Radę Gminy.

LP z kierunków	CELE STRATEGICZNE/ KIERUNKI DZIAŁANIA	INSTYTUCJE I PODMIOTY UCZESTNICZĄCE	WAŻNOŚĆ	OKRES REALIZACJI	WSKAŹNIKI	RAMY FINANSOWE
CEL I						
WZMOCNIENIE GMINNEGO SYSTEMU POMOCY I INTEGRACJI RODZIN ORAZ GRUP NAJSŁABSZYCH						
1.	Prowadzenie działań na rzecz rodzin: <ul style="list-style-type: none"> • zespołu interdyscyplinarnego, • asystentury rodzinnej, • prowadzenie punktów pomocy: specjalistycznej, prawnej i innych, 	OPS, urząd gminy, przedstawiciele zespołu, specjaliści	Bardzo ważne	2017-2019	Funkcjonowanie lokalnego zespołu interdyscyplinarnego. Organizacja spotkań zespołu minimum raz w kwartale. Objęcie min 10 rodzin pracą asystenta Prowadzenie min raz w tygodniu	Środki własne samorządu, zlecone MRPIPS, samorządu województwa, zewnętrzne

	<ul style="list-style-type: none"> uruchomienie terapii i wsparcia dla rodzin z trudnościami opiekuńczymi. 				<p>poradnictwa specjalistycznego, prawnego.</p> <p>Liczba rodzin objętych wsparciem specjalistycznym wg OZPS</p>	
2.	Wsparcie finansowe, rzeczowe i merytoryczne (na zasadach współpracy z OSP), klubów sportowych oraz grup nieformalnych.	GKRPA, Policja, OPS, biblioteka publiczna, instytucje pomocowe	Bardzo ważne	2017-2019	<p>Organizacja minimum 3 wydarzeń z OSP i innymi instytucjami w roku (Dni Rodziny, imprezy edukacyjne, profilaktyczne w sołectwach)</p> <p>Realizacja zaplanowanego, gminnego kalendarza imprez.</p>	Budżet samorządu, GKRPA, środki zewnętrzne
3.	Udzielanie informacji o możliwości profesjonalnej pomocy w innego rodzaju placówkach , motywowanie osób mających problem z alkoholem do leczenia odwykowego	GKRPA, Policja, OPS, Sąd, instytucje pomocowe	Ważne	2017-2019	<p>Prowadzenie min raz w tygodniu poradnictwa.</p> <p>Upowszechnienie w społeczności informacji o funkcjonowaniu poradnictwa</p>	Budżet samorządu, GKRPA
4.	Realizacja: Programu Przeciwdziałania Przemocy w rodzinie oraz Gminnego programu Wspierania Rodziny.	Szkoła, Policja, OPS, GKRPA, Sąd, instytucje pomocowe	Bardzo ważne	2017-2019	Zgodnie ze wskaźnikami w programach	Zgodnie z budżetem programów.
5.	Coroczne informowanie radnych i decydentów o istniejących potrzebach i kwestiach społecznych	OPS, przew. rady, koordynatorzy projektów	Ważne	Do 30.04 każdego roku kalendarzowego	Przygotowanie OZPS i rekomendacji co rok do końca kwietnia.	Bezinwestycyjne

					Udział koordynatora strategii w Sesji Rady/przedstawienie rekomendacji.	
CEL II.						
ZWIĘKSZENIE DOSTĘPNOŚCI OFERTY EDUKACYJNEJ, PROGRAMÓW PROFILAKTYKI ZDROWIA DZIECIOM I MŁODZIEŻY.						
1.	Realizowanie programów służących zaspokajaniu podstawowych potrzeb dzieci z rodzin ubogich	Urząd Gminy OPS, szkoły, poradnie, OSP, biblioteka publiczna	Bardzo ważne	Zgodnie z rokiem szkolnym	Realizacja programów: a) dożywiania w szkołach dla min 35 dzieci b) wyprawka szkolna dla min 30 dzieci c) Organizacja wypoczynku wakacyjnego min 10 dzieciom najuboższym	Budżet samorządu, GKRPA, GOPS, MPiPS- zadania zlecone Stowarzyszenie LGD Narew
					Liczby wg danych OZPS.	

2.	Tworzenie i wdrażanie programów w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży szkolnej.	Urząd Gminy, OPS, szkoły, GKRPA, OSP, biblioteka publiczna Stowarzyszenie LGD Narew	Bardzo ważne	Zgodnie z harmonogramami projektów	Wdrażanie szkolnych i pozaszkolnych projektów ukierunkowanych na wyrównanie szans edukacyjnych, min 2 w roku. Aktywizacja społeczności podczas Dnia Rodziny – maj/czerwiec, Dnia Sprzątania, Biesiady Miodowej. Wypracowanie i wdrożenie lokalnego programu aktywności lokalnej ukierunkowanego na dzieci i młodzież.	Budżet samorządu, GKRPA, środki zewnętrzne EFS, Stowarzyszenie LGD Narew
3.	Kontynuacja systematycznej współpracy samorządu lokalnego z instytucjami i jednostkami w zakresie edukacji i profilaktyki, technologii IT.	Urząd Gminy, OPS, szkoły, GKRPA, OSP, Narwiański Park Narodowy w Kurowie Stowarzyszenie LGD Narew	Bardzo ważne	Zgodnie z harmonogramami projektów	Realizacja zamierzeń zapisanych w Programie Współpracy z organizacjami Pozarządowymi . Wdrożenie celowych projektów edukacyjnych i profilaktycznych do dzieci i młodzieży szkolnej i pozaszkolnej.	Budżet samorządu, GKRPA, środki zewnętrzne EFS Stowarzyszenie LGD Narew
CEL III						
WYSOKA JAKOŚĆ ŻYCIA i INTEGRACJA OSÓB STARSZYCH , NIEPEŁNOSPRAWNYCH ORAZ SPOŁECZNOŚCI						
1	Organizowanie spotkań integracyjnych osobom starszym, niepełnosprawnym i ich rodzinom.	OPS, biblioteka publiczna, instytucje pomocowe, Narwiański Park Narodowy w Kurowie, szkoły, parafia Stowarzyszenie	Bardzo ważne	2017-2019	Przeprowadzenie min raz w kwartale wydarzeń dla osób starszych/niepełnosprawnych. Wzrost aktywności i liczby osób uczestniczących w wydarzeniach wg OZPS.	Środki własne samorządu, zlecone MRPIPS, samorządu województwa, zewnętrzne

		LGD Narew, OSP			Współorganizacja wydarzeń przez osoby starsze/niepełnoprawne.	
2	Zapewnienie aktywnego uczestnictwa osób starszych, niepełnosprawnych, ubogich w życiu społeczności lokalnej: <ul style="list-style-type: none"> • Tworzenie grup samopomocowych, grup sąsiedzkich i grup wsparcia. • Likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej i pomoc w pozyskiwaniu sprzętu rehabilitacyjnego. • Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i interwencyjnej 	OPS, biblioteka publiczna, instytucje pomocowe, Stowarzyszenie LGD Narew, parafia	Bardzo ważne	2017-2019	Funkcjonowanie min 1 grupy samopomocowej, lub 1 grupy wsparcia. Zwiększenie dostępności do aktywności i usług. Wzrost liczby osób korzystających ze wsparcia wg OZPS.	Środki własne samorządu, zlecone MRPIPS, samorządu województwa, zewnętrzne
3	Organizacja i prowadzenie placówek wielofunkcyjnych, miejsc spotkań mieszkańców.	Urząd Gminy, biblioteka publiczna, instytucje pomocowe, szkoły, parafia, Stowarzyszenie LGD Narew, OSP	Ważne	2018-2019	Opracowanie projektów inwestycyjnych w połączeniu z programami lokalnych aktywności. Funkcjonowanie nowych miejsc spotkań. Wzrost liczby aktywnych mieszkańców, liderów, grup i organizacji wg OZPS.	Środki własne samorządu, zlecone MRPIPS, samorządu województwa, zewnętrzne – EFS, EFRR

Realizacja Strategii odbywać się będzie również poprzez wdrażanie innych niezbędnych programów i projektów, mających na celu pomoc mieszkańcom w rozwiązywaniu zgłaszanych potrzeb.

III. ZARZĄDZANIE REALIZACJĄ STRATEGII

Propozycja określa organizację, zasady i sposoby wdrażania strategii i jej monitorowania.

Wójt Gminy Kobylin Borzomy jest odpowiedzialny za wdrażanie strategii oraz dostosowanie wszystkich planów i programów do jej ustaleń.

Rada Gminy - pełni bieżący nadzór nad realizacją strategii, czuwa aby przy tworzeniu budżetu uwzględniany był harmonogram strategii, uchwała zmiany w strategii, programy.

Koordinator wdrażania strategii i- OPS Kobylin Borzomy

- zapewnia, aby wszystkie instytucje w gminie posiadały aktualną wersję strategii oraz harmonogram strategii,
- gromadzi dokumentację związaną ze strategią,
- prowadzi monitoring realizacji strategii
- przedkłada informacje podczas sesji Rady Gminy na 3 lata.

Zapewnienie spójności strategii z innymi dokumentami strategicznymi

Podmioty zarządzające i realizujące kierunki strategiczne powinny sprawować opiekę nad tym, aby zapisy Strategii były uwzględniane w innych dokumentach strategicznych gminy. W przypadku aktualizacji pozostałych dokumentów strategicznych stosowne zmiany winny być uwzględniane również w niniejszej strategii.

System aktualizacji strategii zakłada wprowadzanie zmian w dokumencie strategicznym. Zmiany będą proponowane przez Koordynatora, opiniowane i zatwierdzane przez Radę Gminy.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie co roku poddawana przeglądowi. Dokument będzie aktualizowany raz na 3 lata, w tym część „programowa” (kierunki działania i harmonogram).

Po wprowadzeniu zmian w strategii Koordynator Zespołu zobowiązany jest dostarczyć wszystkim zainteresowanym stronom informację o dokonanej aktualizacji strategii.

Niniejszy dokument, po uchwaleniu przez Radę Gminy powinien być opublikowany na stronie internetowej, a ponadto przekazany wszystkim jednostkom i instytucjom, których działalność może przyczynić się do realizacji strategii.

Monitoring

Najlepszym kryterium monitoringu i ewaluacji strategii będą zmiany w zmniejszeniu eskalacji problemu lub całkowitym jego wyeliminowaniu.

Bazą informacji statystycznej, zbieranej na potrzeby wskaźników monitorowania będą wskaźniki zapisane w harmonogramie, źródła statystyki państwowej (GUS) na poziomie Gminy oraz OZPS prowadzona przez OPS Kobylin Borzymy raz w roku.

Poza tym bazę będą stanowiły informacje i dane otrzymane od instytucji i grup środowiskowych, biorących udział w programach związanych z poszczególnymi celami realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Ocena realizacji Strategii odbywać się będzie pod kątem :

- stopnia realizacji kierunków działania oraz celów;
- efektywności, rzetelności i jakości realizowanych wskaźników.

2. RAMY FINANSOWE STRATEGII

Zidentyfikowane cele i działania w zakresie rozwiązywania problemów społecznych w gminie wymagają odpowiednich źródeł finansowania.

1. Pierwszą grupę stanowią środki finansowe pochodzące z budżetu gminy w zakresie finansowania zadań własnych gminy w zakresie pomocy społecznej oraz w innych obszarach ujętych w strategii.
2. Środki pochodzące z budżetu państwa na zadania zlecone gminie przez administrację rządową.
3. Środki finansowe pochodzące ze źródeł organizacji pozarządowych. Pozyskiwaniem tych środków powinny się zająć organizacje pozarządowe funkcjonujące na terenie gminy.
4. Europejski Fundusz Społeczny (EFS) poprzez działania zapisane w PROW oraz RPO.

ZAKOŃCZENIE

Niniejszy dokument pełni rolę schematu integrującego działania wszystkich uczestników życia społecznego w gminie, a przede wszystkim pozwoli postrzegać gminę jako zintegrowaną społeczność lokalną. Tworzy długofalową wizję rozwiązywania problemów społecznych, a osiągnięte cele będą wpływać na promocję gminy. Wdrożenie strategii pozwoli stawić czoła szybko zmieniającej się rzeczywistości i jednocześnie unikać poważnych konsekwencji dla społeczeństw, na skutek eliminowania ryzyka i poczucie bezsilności wobec radykalnych zmian społeczno-gospodarczych.